

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

9. lipnja 2016. *

„Žalba – Zabranjeni sporazumi – Članak 81. UEZ-a – Tržište cestovnog bitumena u Španjolskoj – Podjela tržišta i usklađivanje cijena – Predugo trajanje postupka pred Općim sudom Europske unije – Predugo trajanje postupka pred Europskom komisijom – Žalba u vezi s troškovima postupka“

U predmetu C-608/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 25. studenoga 2013.,

Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA, sa sjedištem u Madridu (Španjolska), koju zastupaju O. Armengol i Gasull i J. M. Rodríguez Cárcamo, *abogados*,

žalitelj,

a druga stranka postupka je:

Europska komisija, koju zastupaju C. Urraca Caviedes i F. Castillo de la Torre, u svojstvu agenata, uz asistenciju A. J. Rivasa, *avocat*,

tuženik u prvom stupnju,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik četvrtog vijeća, u svojstvu predsjednika petog vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca petog vijeća, D. Šváby (izvjestitelj), A. Rosas i C. Vajda, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Jääskinen,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: španjolski

Presudu

- 1 Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA svojom žalbom zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 16. rujna 2013., CEPSA/Komisija (T-497/07, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2013:438), kojom je taj sud odbio njezinu tužbu radi poništenja Odluke Komisije C(2007) 4441 *final* od 3. listopada 2007. o postupku primjene članka [81. UEZ-a] (Predmet COMP/38.710 – Bitumen (Španjolska)) (u daljnjem tekstu: sporna odluka) u dijelu u kojem se na nju odnosi i, podredno, radi smanjenja iznosa izrečene novčane kazne.

Pravni okvir

- 2 Člankom 3. Uredbe Vijeća br. 1 od 15. travnja 1958. o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici (SL 1958., 17, str. 385.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 3., str. 3.) određeno je: „[d]okumenti koje institucija Zajednice šalje državi članici ili osobi koja podliježe zakonodavstvu države članice sastavljaju se na jeziku te države”.

Okolnosti spora i sporna odluka

- 3 Okolnosti spora izložene su u točkama 1. do 91., 107. i 108. pobijane presude i mogu se sažeti kako slijedi.
- 4 Proizvod obuhvaćen povredom jest penetracijski bitumen, to jest vrsta neobrađenog bitumena koji se upotrebljava za gradnju i održavanje cesta.
- 5 Španjolsko tržište bitumena čine, s jedne strane, tri proizvođača, grupe Repsol, CEPSA-PROAS i BP5, i, s druge strane, uvoznici, među kojima se nalaze i grupe Nynäs i Petrogal.
- 6 Grupa CEPSA-PROAS međunarodna je grupa društava u sektoru energetike, uvrštena na burzu i nazočna u više zemalja. Productos Asfálticos (PROAS) SA, društvo kći u stopostotnom vlasništvu CEPSA-e od 1. ožujka 1991., prodaje bitumen koji proizvodi CEPSA te proizvodi i prodaje druge bitumenske proizvode.
- 7 PROAS je u Španjolskoj od prodaje penetracijskog bitumena trećima u poslovnoj godini 2001. ostvario prihod od 90 700 000 eura, što čini 31,67 % predmetnog tržišta. Konsolidirani ukupni prihod CEPSA-PROAS-a u 2006. godini iznosio je 18 474 000 000 eura.
- 8 Nakon što je jedno od društava iz grupe BP podnijelo 20. lipnja 2002. zahtjev za oslobađanje u skladu s Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2002., C 45, str. 3.; u daljnjem tekstu: Obavijest o suradnji iz 2002.), provedene su 1. i 2. listopada 2002. provjere kod grupe Repsol, CEPSA-PROAS, BP i Nynäs i Petrogal.
- 9 Europska komisija je 6. veljače 2004. predmetnim poduzetnicima poslala prvu seriju zahtjeva za pružanje informacija u skladu s člankom 11. stavkom 3. Uredbe Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., Prva uredba o provedbi članaka [81. i 82. UEZ-a] (SL 1962., 13, str. 204.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 3.).
- 10 Društva iz grupe Repsol i društvo PROAS podnijeli su 31. ožujka odnosno 5. travnja 2004. telefakсом zahtjev Komisiji u skladu s Obaviješću o suradnji iz 2002., popraćen korporativnom izjavom.

- 11 Nakon što je predmetnim poduzetnicima poslala druga četiri zahtjeva za pružanje informacija, Komisija je formalno pokrenula postupak te između 24. i 28. kolovoza 2006. grupama BP, Repsol, CEPSA-PROAS, Nynäs i Petrogal dostavila obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.
- 12 Prije nego što je dotičnim društvima iz grupe CEPSA-PROAS poslala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama, Komisija je dopisom od 19. srpnja 2006. pitala CEPSA-u može li joj sve službene dokumente, obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama ili odluku koju bi ona mogla donijeti u odnosu na nju slati na engleskom jeziku. CEPSA je dopisom od 20. srpnja 2006. odgovorila da joj Komisija smije poslati obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama na engleskom jeziku.
- 13 Komisija je 3. listopada 2007. donijela spornu odluku kojom je utvrdila da je 13 društava njezinih adresata sudjelovalo u nizu sporazuma o podjeli tržišta i usklađivanju cijena penetracijskog cestovnog bitumena u Španjolskoj (uz iznimku Kanarskih otoka).
- 14 Komisija je smatrala da se svako od dvaju utvrđenih ograničenja tržišnog natjecanja, to jest horizontalni sporazumi o podjeli tržišta i usklađivanje cijena, po svojoj naravi ubraja u najteže povrede članka 81. UEZ-a koje mogu, u skladu sa sudskom praksom, opravdati kvalifikaciju povreda kao „vrlo teške”.
- 15 Komisija je utvrdila „početni iznos” novčanih kazni koje treba izreći u visini od 40 000 000 eura uzimajući u obzir težinu povrede, vrijednost predmetnog tržišta, procijenjenu na 286 400 000 eura u 2001., posljednjoj cijeloj godini povrede, i činjenicu da se povreda ograničila na prodaje bitumena samo u jednoj državi članici.
- 16 Komisija je nakon toga svrstala društva adresate sporne odluke u različite kategorije, određene ovisno o njihovoj relativnoj važnosti za predmetno tržište, u svrhu primjene diferenciranog tretmana na način da se uzme u obzir njihov stvaran gospodarski kapacitet za uzrokovanje značajne štete tržišnom natjecanju.
- 17 Grupa Repsol i društvo PROAS, koji su u 2001. imali udjele na predmetnom tržištu od 34,04 % i 31,67 %, svrstani su u prvu kategoriju, grupa BP, koja je imala udjel na tržištu od 15,19 %, u drugu kategoriju, a grupe Nynäs i Petrogal, čiji su udjeli na tržištu bili između 4,54 % i 5,24 %, u treću kategoriju. Na temelju toga „osnovni iznosi” novčanih kazni koje je trebalo izreći bili su prilagođeni na sljedeći način:
 - prva kategorija, za grupu Repsol i PROAS: 40 000 000 eura;
 - druga kategorija, za grupu BP: 18 000 000 eura, i
 - treća kategorija, za grupe Nynäs i Petrogal: 5 500 000 eura.
- 18 Nakon povećanja „osnovnog iznosa” novčanih kazni s obzirom na trajanje povrede, što u pogledu PROAS-a iznosi jedanaest godina i sedam mjeseci (od 1. ožujka 1991. do 1. listopada 2002.), Komisija je zaključila da iznos novčane kazne koju mu treba izreći treba biti 30 % viši zbog otegotnih okolnosti zato što je taj poduzetnik bio među značajnim „pokretačima” zabranjenog sporazuma.
- 19 Komisija je također odlučila da na temelju Obavijesti o suradnji iz 2002. PROAS ima pravo na smanjenje od 25 % iznosa novčane kazne koja bi mu inače bila izrečena.
- 20 Na temelju tih elemenata društvima CEPSA i PROAS izrečena je zajednička i solidarna novčana kazna od 83 850 000 eura.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 21 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 20. prosinca 2007. žalitelj je zatražio poništenje sporne odluke u dijelu u kojem se na njega odnosi i, podredno, smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena. Također je zatražio da se Komisiji naloži snošenje troškova.
- 22 U prilog svojoj tužbi žalitelj je isticao sedam tužbenih razloga.
- 23 Opći sud odbio je sve navedene tužbene razloge kao i tužbu u cjelini.
- 24 Komisija je protutužbom od Općeg suda zatražila da u ostvarivanju svoje neograničene nadležnosti uveća iznos novčane kazne izrečene CEPESA-i, što je Opći sud odbio.

Zahtjevi stranaka

- 25 Svojom žalbom CEPESA od Suda zahtijeva da:
- ukine prvu i treću točku izreke pobijane presude;
 - donese konačnu odluku o sporu bez vraćanja predmeta Općem sudu na ponovno odlučivanje, i to tako da smanji iznos novčane kazne određene spornom odlukom na iznos koji smatra primjerenim, i
 - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 26 Komisija od Suda zahtijeva da:
- odbije žalbu i
 - žalitelju naloži snošenje troškova.

O žalbi

- 27 Žalitelj u potporu žalbi ističe šest žalbenih razloga.
- 28 Prva dva žalbena razloga, koja valja zajedno ispitati, temelje se na bitnoj povredi postupka i iskrivljavanju činjenica u pogledu jezičnog uređenja. Treći žalbeni razlog odnosi se na nepoštovanje načela proporcionalnosti prilikom određivanja iznosa novčane kazne koja je izrečena žalitelju. Četvrtim i petim žalbenim razlogom, koje valja zajedno ispitati, žalitelj tvrdi da je Opći sud povrijedio načelo poštovanja razumnog roka. Šesti žalbeni razlog temelji se na povredi članka 87. stavka 2. Poslovnika Općeg suda u verziji mjerodavnoj za spor.

Prvi i drugi žalbeni razlog koji se temelje na bitnoj povredi postupka i iskrivljavanju činjenica u pogledu jezičnog uređenja

Argumentacija stranaka

- 29 Prvim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točke 113. do 115. i 119. pobijane presude, žalitelj predbacuje Općem sudu da nije poništio spornu odluku zbog bitne povrede postupka do koje je došlo zato što je Komisija protivno članku 3. Uredbe br. 1, članku 3. UEU-a kao i članku 41. stavku 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) CEPESA-i poslala obavijest o

preliminarno utvrđenim činjenicama na engleskom jeziku, a što je isticala, među ostalim, u replici i na raspravi. U tom pogledu, žalitelj tvrdi da nije značajna činjenica da je tu povredu sam slobodno i dobrovoljno prihvatio.

- 30 Komisija smatra da je žalbeni razlog koji se temelji na bitnoj povredi postupka i Uredbe br. 1 novi razlog koji je nedopušten u stadiju žalbe. Podredno smatra da je neosnovan.
- 31 Drugim žalbenim razlogom, koji se, s jedne strane, odnosi na točke 109., 110. i 114. pobijane presude i, s druge strane, točku 115. te presude, žalitelj prigovara Općem sudu da je iskrivio činjenice utvrdivši da je slobodno i dobrovoljno prihvatio povredu jezičnog uređenja i da tom povredom, stoga, nisu narušena njegova prava obrane.
- 32 U tom pogledu, žalitelj s jedne strane tvrdi da je 20. srpnja 2006. poslao dokument kojim je pristao primiti obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama na engleskom jeziku samo zato da izbjegne povećanje sankcije zbog činjenice da bi mu u slučaju slanja obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama nakon 1. rujna 2006. Komisija izrekla znatno veću kaznu.
- 33 S druge strane, žalitelj tvrdi da to što navedena obavijest nije bila sastavljena na predviđenom jeziku Opći sud treba smatrati ne samo kao povredu Uredbe br. 1, nego i kao narušavanje njegovih prava obrane s obzirom na to da je morao pribaviti prijevod tog dokumenta prije nego što se mogao o njemu očitovati pa je bio zakinut u pogledu točnosti i vjerodostojnosti koje su svojstvene izvorniku.
- 34 Komisija naprotiv smatra da Opći sud uopće nije iskrivio činjenice i da ni u kojem slučaju nije moguće utvrditi povredu prava obrane zato što postupak i bez navedene nepravilnosti ne bi imao drukčiji ishod.

Ocjena Suda

- 35 Komisijin argument o postojanju zapreke vođenju postupka valja odbiti. Naime, stranci je dopušteno isticati pred Sudom žalbene razloge kojima s pravnog gledišta kritizira stajalište koje je prihvatio Opći sud (vidjeti presudu od 29. studenoga 2007., *Stadtwerke Schwäbisch Hall i dr./Komisija*, C-176/06 P, neobjavljena, EU:C:2007:730, t. 17.). Valja istaknuti da je u točkama 107. do 119. pobijane presude Opći sud izričito odgovorio na žaliteljeve prigovore koji se temelje na bitnoj povredi postupka i Uredbe br. 1. Slijedom toga, žalitelju jest dopušteno isticati žalbene razloge kojima se s pravnog gledišta kritizira dio pobijane presude kojim su ti razlozi odbijeni.
- 36 Što se tiče prigovora koji se temelje na bitnoj povredi postupka i Uredbe br. 1 kao i članka 3. UEU-a i članka 41. stavka 4. Povelje, iz sudske prakse Suda na koju se Opći sud pozvao u točki 115. pobijane presude proizlazi da povreda odredbe o uporabi jezika, predviđena u članku 3. Uredbe br. 1, nije bitna povreda postupka u smislu članka 263. UFEU-a koja nužno utječe na pravilnost svakog dokumenta koji je nekoj osobi poslan na nekom drugom jeziku (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 1970., *ACF Chemiefarma/Komisija*, 41/69, EU:C:1970:71, t. 47. do 52.). Naime, prema toj sudskoj praksi, ako institucija uputi osobi koja podliježe zakonodavstvu jedne države članice pismeno koje nije sastavljeno na jeziku te države, takva radnja negativno utječe na postupak samo ako za tu osobu nastaju štetne posljedice u upravnom postupku.
- 37 Slijedom toga, protivno onom što žalitelj tvrdi, pravilnost dostave obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama, a time i postupka koji je tako započeo, može se dovesti u pitanje samo ako su prilikom slanja te obavijesti žalitelju nastale štetne posljedice zbog uporabe drugog jezika, a ne onog predviđenog člankom 3. Uredbe br. 1.
- 38 U vezi s potonjim, treba odbiti žaliteljev argument istaknut u okviru drugog tužbenog razloga, prema kojem je Opći sud iskrivio činjenice utvrdivši da je sam dobrovoljno pristao primiti obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama na engleskom jeziku, pri čemu nije potrebno da Sud ulazi u

pitanje njegove osnovanosti. Naime, navedeno iskrivljavanje u ovom slučaju može dovesti do ukidanja pobijane presude samo ako se dokaže da je mana volje koja odatle proizlazi, ovisno o slučaju, dovela do povrede žaliteljevih prava obrane u upravnom postupku.

- 39 Međutim, radi dokazivanja takve povrede, žalitelj se u biti poziva na iste argumente koje je već istaknuo pred Općim sudom i koji su odbijeni u točki 113. pobijane presude zbog razloga u pogledu kojih se žalitelj ne poziva na iskrivljavanje činjenica. Zato te argumente treba odbiti kao nedopuštene pa se drugi žalbeni razlog ne može prihvatiti na temelju navodnog iskrivljavanja činjenica.
- 40 Slijedom toga, prvi i drugi žalbeni razlog treba u cijelosti odbiti.

Treći žalbeni razlog prema kojem je Opći sud povrijedio načelo proporcionalnosti

Argumentacija stranaka

- 41 Trećim žalbeni razlogom, istaknutim protiv točaka 321. do 332. pobijane presude, žalitelj Općem sudu predbacuje nedostatak obrazloženja u pobijanoj presudi kao i da je povrijedio načelo proporcionalnosti u skladu s tumačenjem Suda.
- 42 Opći sud navodno je, poput stajališta koje je zauzeo u presudi od 14. srpnja 1994., Parker Pen/Komisija (T-77/92, EU:T:1994:85), a na koje se žalitelj pozvao u prilog svojoj tužbi, trebao smanjiti novčanu kaznu koja je zajednički i solidarno izrečena društvima CEPASA i PROAS s obzirom na to da Komisija nije uzela u obzir vrlo mali udio od 0,77 % koji je činio prihod od proizvoda na koji se odnosi povreda u odnosu na ukupni prihod grupe CEPASA-PROAS na svjetskom tržištu, što je dovelo do toga da je konačni iznos novčane kazne izrečene CEPASA-i bio veći od 90 % prihoda koji je PROAS ostvario u posljednjoj cijeloj godini povrede.
- 43 Međutim, Opći sud navodno je odbio primijeniti pravno stajalište iz te presude, utvrdivši samo, s jedne strane, da je gornja granica od 10 % ukupnog prihoda u ovom slučaju pravilno primijenjena a da nije ispitao je li vrlo mali prihod od proizvoda na koji se odnosi povreda bio mjerodavan i, s druge strane, da se ta presuda ne odnosi na grupu društava.
- 44 Opći sud na taj je način navodno počinio pogrešku koja se tiče prava, potvrdivši visinu sankcije koja ne samo da je neprikladna, nego i pretjerana do te mjere da je neproporcionalna u smislu točke 126. presude od 22. studenoga 2012., E.ON Energie/Komisija (C-89/11 P, EU:C:2012:738).
- 45 Komisija smatra da taj žalbeni razlog nije osnovan.

Ocjena Suda

- 46 U dijelu u kojem žalitelj prigovara da je Opći sud nedostatno obrazložio odbijanje argumentacije u vezi s neproporcionalnošću novčane kazne izrečene grupi CEPASA-PROAS, valja utvrditi da taj navod polazi od očito pogrešnog razumijevanja pobijane presude.
- 47 Naime, kako bi odbio prigovor u vezi s neproporcionalnošću novčane kazne koja je zajednički i solidarno izrečena društvima CEPASA i PROAS, Opći sud je u točki 316. pobijane presude utvrdio da su u odnosu na grupu CEPASA-PROAS uzeti u obzir samo PROAS-ovi prihodi od prodaje penetracijskog bitumena. Kao drugo, u točkama 317. i 318. te presude istaknuo je da Komisija uopće nije primijenila faktor množenja. Kao treće, u točki 323. te presude smatrao je da presuda od 14. srpnja 1994., Parker Pen/Komisija (T-77/92, EU:T:1994:85), nije značajna u ovom slučaju, uzimajući u obzir, s jedne strane, činjenicu da je Komisija u spornoj odluci primijenila prihode od prodaje proizvoda na koji se odnosi povreda i, s druge strane, činjenicu da je u presudi od 14. srpnja

1994., Parker Pen/Komisija (T-77/92, EU:T:1994:85), bila riječ o zasebnom društvu pa se nije postavljalo pitanje treba li po potrebi uzeti u obzir ukupni prihod grupe na svjetskom tržištu. Kao četvrto, u odgovoru na CEPASA-in argument u pogledu prekoračenja gornje granice od 10 % ukupnog prihoda, predviđene u članku 23. stavku 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [81. i 82. UEZ-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165.), u točki 324. te presude smatrao je da se samo na temelju toga što je iznos novčane kazne izrečene grupi CEPASA-PROAS gotovo jednak PROAS-ovu ukupnom prihodu od prodaje u posljednjoj cijeloj godini predmetne povrede ne može zaključiti da je povrijeđeno načelo proporcionalnosti, utvrdivši u tom pogledu u točkama 327. do 329. iste presude da je Komisija pravilno zaključila da PROAS i CEPASA čine gospodarsku jedinicu i da tu gornju granicu treba izračunati na temelju zbroja prihoda svih društava koja čine gospodarsku jedinicu što djeluje kao poduzetnik u smislu članka 81. UEZ-a.

- 48 Budući da žalitelj tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava utvrdivši da je iznos novčane kazne proporcionalan, valja podsjetiti da Sud, kada odlučuje o pravnim pitanjima u okviru žalbe nema pravo zamijeniti ocjenu Općeg suda koji je odlučivao vlastitom ocjenom, pozivajući se pri tome na razloge pravičnosti, kada su u pitanju novčane kazne izrečene poduzetnicima zbog povrede prava Unije. Stoga Sud, samo kada smatra da je iznos sankcije ne samo neprimjeren, već čak i pretjeran do te mjere da je neproporcionalan, može iz razloga neprimjerenosti iznosa novčane kazne utvrditi postojanje pogreške koja se tiče prava koju je počinio Opći sud (presuda od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 205. i navedena sudska praksa).
- 49 U tom pogledu, valja naglasiti, kao što je to Opći sud pravilno učinio u točki 328. pobijane presude, da gornju granicu predviđenu člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003 treba izračunati na temelju zbroja prihoda svih društava koja čine gospodarsku jedinicu što djeluje kao poduzetnik u smislu članka 81. UEZ-a, koji odgovara današnjem članku 101. UFEU-a (vidjeti presude od 8. svibnja 2013., Eni/Komisija, C-508/11 P, EU:C:2013:289, t. 109., od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, EU:C:2013:464, t. 172. i 173., kao i od 26. studenoga 2013., Groupe Gascogne/Komisija, C-58/12 P, EU:C:2013:770, t. 56.). Naime, proporcionalnost sankcije mora se ocijeniti vodeći računa o cilju prevencije koji se želi postići njezinim izricanjem pa je zato primjena tog zbroja prihoda nužna radi te ocjene kako bi se uzela u obzir gospodarska snaga navedenog subjekta (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2016., Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, t. 83. i 84.).
- 50 Međutim, navodeći u biti da je iznos novčane kazne izrečene grupi CEPASA-PROAS veći od 90 % PROAS-ova prihoda, žalitelj u prilog svojem navodu nije pružio nijedan dokaz kojim bi se utvrdilo da je iznos njemu izrečene novčane kazne, koji je manji od 1 % ukupnog prihoda grupe CEPASA-PROAS, pretjeran do te mjere da je neproporcionalan, u smislu sudske prakse Suda citirane u točki 48. ove presude.
- 51 U dijelu u kojem žalitelj, pozivajući se na presudu od 7. lipnja 1983., Musique Diffusion française i dr./Komisija (100/80 do 103/80, EU:C:1983:158), prigovara da Opći sud nije provjerio je li izrečena novčana kazna proporcionalna ne samo u odnosu na prihod grupe na svjetskom tržištu, nego i u odnosu na jačinu povrede, dovoljno je utvrditi da je Opći sud tu sudsku praksu pravilno primijenio s obzirom na to da je vodio računa ne samo o prihodima grupe na svjetskom tržištu, nego i o prihodu od prodaje penetracijskog bitumena koji su ostvarili sudionici zabranjenog sporazuma, uključujući i PROAS. Nadalje, žalitelj nije osporavao točke 315., 316. i 322. pobijane presude, prema kojima je PROAS u povredi sudjelovao tijekom jedanaest godina i sedam mjeseci. Također nije osporavao Komisijino povećanje osnovnog iznosa novčane kazne kako bi se odrazilo to dugo razdoblje sudjelovanja u povredi.
- 52 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, treći žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Četvrti i peti žalbeni razlog, koji se temelje na povredi načela poštovanja razumnog roka

Argumentacija stranaka

- 53 Četvrtim žalbenim razlogom, koji je usmjeren protiv točaka 267. do 269. pobijane presude, žalitelj prigovara da je Opći sud povrijedio članak 261. UFEU-a i članak 31. Uredbe br. 1/2003, odbivši donijeti odluku o posljedicama svojeg kašnjenja u donošenju pobijane presude. U tom pogledu, žalitelj tvrdi da je Opći sud na temelju neograničene nadležnosti kojom raspolaže bio dužan uzeti u obzir sve činjenične i pravne okolnosti predmeta, a osobito načela poštovanja razumnog roka.
- 54 Peti žalbeni razlog, koji se temelji na povredi načela poštovanja razumnog roka koje proizlazi iz članka 41. stavka 1. i članka 47. drugog stavka Povelje, podijeljen je na tri dijela. Žalitelj zbog te povrede i kao naknadu štete zahtijeva da se iznos novčane kazne koja mu je izrečena smanji za 25 %. U tom pogledu, žalitelj tvrdi da bi za svaku godinu zakašnjenja u rješavanju predmeta izrečenu novčanu kaznu trebalo umanjiti za 10 % njezina iznosa, a za svako razdoblje dulje od šest mjeseci i kraće od godinu dana za 5 % tog iznosa.
- 55 Prvim dijelom tog žalbenog razloga žalitelj Općem sudu predbacuje da je povrijedio obvezu da u predmetima koji su mu podneseni presudi u razumnom roku, uzimajući u obzir da je od podnošenja njegove tužbe do donošenja pobijane presude prošlo pet godina i devet mjeseci, što obuhvaća i razdoblje od četiri godine i dva mjeseca između zaključenja pisanog dijela postupka i usmenog dijela postupka.
- 56 Drugim dijelom tog žalbenog razloga tužitelj prigovara da je Opći sud povrijedio načela poštovanja razumnog roka kada nije istodobno ocijenio trajanje upravnog i sudskog postupka koji su zajedno trajali dulje od jedanaest godina. U prilog svojoj argumentaciji žalitelj upućuje na točku 240. mišljenja nezavisne odvjetnice J. Kokott u predmetu Solvay/Komisija (C-109/10 P, EU:C:2011:256).
- 57 Trećim žalbenim razlogom, usmjerenim protiv točaka 245. do 265. pobijane presude, tužitelj prigovara da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je utvrdio da je upravni postupak proveden u razumnom roku.
- 58 U prilog ovom dijelu žalbenog razloga žalitelj ističe da se Komisijino postupanje u ovom predmetu u trajanju od pet godina ne može opravdati složenošću predmeta ili ponašanjem okrivljenih poduzetnika koji su surađivali u postupku.
- 59 Također je u točkama 245. do 250. pobijane presude istaknuo da je Opći sud u analizi trajanja upravnog postupka pogrešno uzeo u obzir činjenicu da je Komisija poštovala zastarni rok za izricanje novčanih kazni u području tržišnog natjecanja. Nadalje prigovara da Opći sud prilikom svoje ocjene u točkama 251. do 265. pobijane presude nije uzeo u obzir početak upravnog postupka, to jest razdoblje između listopada 2002. i lipnja 2004., u kojem je Komisija mogla proučiti zahtjev grupe BP za primjenu pokajničkog programa i provesti provjere koje su bile potrebne na temelju tog zahtjeva.
- 60 Komisija u pogledu navoda o povredi razumnog roka kako u upravnom tako i u sudskom postupku, bez obzira na to promatra li ih se zasebno ili zajedno, tvrdi da tužitelj Općem sudu mora podnijeti tužbu za naknadu štete. Također dodaje da žalitelj u svakom slučaju nije pružio nijedan dokaz na temelju kojeg bi se utvrdilo da je postupak pred Komisijom i/ili Općim sudom trajao predugo, uzimajući u obzir okolnosti predmeta.

Ocjena Suda

- 61 Što se tiče trećeg dijela petog žalbenog razloga, kojim tužitelj prigovara da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava utvrdivši da upravni postupak nije trajao dulje od razumnog roka, valja podsjetiti da iako povreda načela poštovanja razumnog roka može opravdati poništenje odluke donesene u upravnom postupku na temelju članka 101. ili 102. UFEU-a ako je istodobno dovela do povrede prava obrane dotičnog poduzetnika (vidjeti u tom smislu presudu od 21. rujna 2006., *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, t. 42. i 43.), Komisijina povreda razumnog roka trajanja takvog upravnog postupka, ako se pretpostavi da je dokazana, ne može dovesti do smanjenja iznosa izrečene novčane kazne (vidjeti u tom smislu presudu od 8. svibnja 2014., *Bolloré/Komisija*, C-414/12 P, neobjavljena, EU:C:2014:301, t. 109.).
- 62 Međutim, u ovom slučaju, kako to proizlazi iz točaka 54. i 57. do 59. ove presude, nesporno je da žalitelj svojim prigovorima koji se odnose na to da je Opći sud, radi utvrđenja da upravni postupak nije predugo trajao, uzeo u obzir činjenicu da nije istekao zastarni rok odnosno da Opći sud jedan dio spornog upravnog postupka nije uzeo u obzir, isključivo želi postići smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena.
- 63 Bez razmatranja njegove osnovanosti, treći dio petog žalbenog razloga valja stoga odbiti kao bespredmetan.
- 64 Što se tiče četvrtog žalbenog razloga i prvog dijela petog žalbenog razloga prema kojem je Opći sud povrijedio razuman rok za suđenje, valja podsjetiti da povreda od strane suda Unije obveze, koja proizlazi iz članka 47. drugog stavka Povelje, da u predmetima koji su mu podneseni presudi u razumnom roku treba, neovisno o neograničenoj nadležnosti koju Opći sud ima na temelju članka 261. UFEU-a i članka 31. Uredbe br. 1/2003, biti sankcionirana u postupku za naknadu štete pokrenutom pred Općim sudom jer upravo takva tužba predstavlja djelotvoran pravni lijek. Stoga se zahtjev za popravljivanje štete pretrpljene nepoštovanjem razumnog roka od strane Općeg suda ne može podnijeti izravno Sudu u okviru žalbe, nego se mora podnijeti samome Općem sudu (vidjeti osobito presude od 10. srpnja 2014., *Telefónica i Telefónica de España/Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 66.; od 9. listopada 2014., *ICF/Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, t. 57.; kao i od 12. studenoga 2014., *Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, t. 17. i 18.).
- 65 Opći sud, nadležan na temelju članka 256. stavka 1. UFEU-a, dužan je odlučiti o zahtjevu za naknadu štete koji mu je podnesen, i to u vijeću u drukčijem sastavu od sastava u predmetu u kojem se vodio postupak čije je trajanje predmet kritika (vidjeti u tom smislu presude od 10. srpnja 2014., *Telefónica i Telefónica de España/Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 67.; od 9. listopada 2014., *ICF/Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, t. 58.; kao i od 12. studenoga 2014., *Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, t. 19.).
- 66 S obzirom na navedeno, kada je, bez potrebe da stranke u vezi s tim podnesu dodatne dokaze, očito da je Opći sud na dovoljno ozbiljan način povrijedio svoju obvezu suđenja u razumnom roku, Sud to može utvrditi (vidjeti osobito presude od 9. listopada 2014., *ICF/Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, t. 59., i od 12. studenoga 2014., *Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, t. 20.).
- 67 To je slučaj u ovom predmetu. Trajanje postupka pred Općim sudom od gotovo pet godina i devet mjeseci – koje obuhvaća razdoblje od četiri godine i mjesec dana između, kako to proizlazi iz točaka 92. do 94. pobijane presude, završetka pisanog dijela postupka i rasprave a da nije donesen nikakav postupovni akt – ne može se obrazložiti ni naravi ni složenosti predmeta kao ni njegovim kontekstom.

- 68 Naime, s jedne strane, spor pred Općim sudom nije bio osobito složen. S druge strane, ni iz pobijane presude ni iz elemenata koje su dostavile stranke ne proizlazi da je to razdoblje neaktivnosti objektivno opravdano ili da mu je pridonio žalitelj.
- 69 Međutim, iz razmatranja navedenih u točki 64. ove presude proizlazi da četvrti žalbeni razlog i prvi dio petog tužbenog razloga treba odbiti.
- 70 Što se tiče drugog dijela petog žalbenog razloga kojim žalitelj prigovara da Opći sud nije istodobno ocijenio trajanje upravnog i sudskog postupka kako bi ocijenio je li njihovo trajanje u cijelosti bilo razumno, valja ponovno istaknuti da žalitelj želi postići smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena.
- 71 Međutim, ako se i suprotno utvrđenjima Općeg suda u pobijanoj presudi pretpostavi da je moguće utvrditi povredu prava na poštovanje razumnog roka zbog dugog trajanja upravnog i sudskog postupka u kojem je sudjelovala CEPESA, sama ta povreda ne bi mogla dovesti do toga da Opći sud ili Sud u žalbenom postupku smanji iznos novčane kazne koja je izrečena tom društvu za predmetnu povredu (vidjeti u tom smislu presudu od 8. svibnja 2014., *Bolloré/Komisija*, C-414/12 P, EU:C:2014:301, t. 107.).
- 72 Stoga drugi dio petog žalbenog razloga valja odbiti.
- 73 Slijedom toga, četvrti i peti žalbeni razlog treba odbiti u cijelosti.

Šesti žalbeni razlog koji se temelji na povredi članka 87. stavka 2. Poslovnika Općeg suda u verziji mjerodavnoj za spor

- 74 Šestim žalbenim razlogom žalitelj tvrdi da je Opći sud povrijedio članak 87. stavak 2. Poslovnika Općeg suda u verziji mjerodavnoj za spor, naloživši CEPESA-i snošenje troškova iako je, uzimajući u obzir činjenicu da obje stranke nisu uspjele u postupku povodom svojih zahtjeva, tu obvezu trebao raspodijeliti na njih.
- 75 U tom pogledu, prema ustaljenoj sudskoj praksi, u slučaju kad su svi drugi žalbeni razlozi odbijeni, zahtjevi koji se odnose na navodnu nepravilnost odluke Općeg suda o troškovima trebaju se odbaciti kao nedopušteni na temelju članka 58. drugog stavka Statuta Suda Europske unije, prema kojem žalba samo protiv odluke o naknadi troškova ili o njihovoj visini nije dopuštena (vidjeti u tom smislu rješenje od 13. siječnja 1995., *Roujansky/Vijeće*, C-253/94 P, EU:C:1995:4, t. 13. i 14., te presudu od 2. listopada 2014., *Strack/Komisija*, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, t. 151.).
- 76 Budući da žalitelj nije uspio u pogledu prvih pet žalbenih razloga, posljednji žalbeni razlog koji se odnosi na naknadu troškova stoga treba proglasiti nedopuštenim.
- 77 Slijedom toga, žalbu valja odbiti u cijelosti.

Troškovi

- 78 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima.
- 79 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

⁸⁰ Budući da CEPSA nije uspjela u postupku te s obzirom na to da je Komisija zatražila da CEPSA snosi troškove, treba joj naložiti snošenje troškova žalbenog postupka.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Žalba se odbija.**
- 2. Društvu Compañía Española de Petróleos (CEPSA), SA nalaže se snošenje troškova.**

Potpisi